

KEPIMPINAN RASULULLAH SAW SEBAGAI PENDAKWAH

Oleh: Ahmad Faiz bin Haji Ahmad Ubaidah

Pensyarah Kanan Akademi Pengajian Islam Kontemporari, UiTM Cawangan Negeri Sembilan

Dalam usaha menyampaikan dakwah, Rasulullah SAW menggunakan pelbagai kaedah dan pendekatan bagi mencapai penyampaian yang berkesan. Umumnya, Rasulullah SAW akan berusaha untuk menyampaikan ajaran Islam kepada sesiapa yang Baginda temui. Pada peringkat awal dakwah Baginda di Madinah, penduduknya masih ada yang berpegang kepada kepercayaan jahiliah, menganut ajaran Yahudi dan juga Nasrani. Sejak kesempatan pertama lagi Baginda telah mengajak mereka kepada Islam. Usaha ini dimulakan dengan utusan seorang sahabat Rasulullah SAW ke Madinah yang bernama Mus'ab b. 'Umair dari Bani 'Abdul Dar/ Quraisy. Beliau telah diutus oleh Rasulullah SAW sejurus sebelum peristiwa hijrah untuk berperanan sebagai mubaligh dan juga guru agama. Beliau dibantu oleh As'ad b. Zurarah daripada Bani Najjar/Khazraj yang juga merupakan ketua bagi naqib-naqib. Baginda sendiri tidak pernah melepaskan peluang untuk berdakwah. Berikutan peperangan Nakhlah, seorang tawanan Makkah, al-Hakam b. Kaisan dibawa ke Madinah. Baginda mengajarkan Islam kepadanya dan beliau dengan rela menerimanya. Begitu juga dengan tawanan perang Badar. Mereka diajak kepada Islam dan sesiapa yang menerima dibebaskan tanpa sebarang tebusan atau syarat.

Kisah ini jelas menunjukkan dasar dakwah Rasulullah SAW menerusi seruan Islam secara damai dan berterusan. Dasar dakwah Baginda tidak berkehendak kepada sebarang bentuk pertempuran. Seandainya pertempuran tidak dapat dielakkan dan tawanan dibawa kepada Baginda, mereka juga akan diajak kepada Islam. Baginda akan menerima keislaman mereka walaupun ada di kalangan mereka yang sudah menjadi musuh ketat Islam bagi satu tempoh yang lama. Bukan itu sahaja, Baginda juga menerima keislaman mereka yang sudah dijatuhan hukuman mati, seperti dalam kes pengislaman beberapa pemimpin Makkah selepas pembebasan kota itu. Apabila penduduk Arab mula menunjukkan minat menjadi pengikut Baginda, perkara pertama yang Baginda lakukan ialah mengajak mereka kepada Islam. Hal ini mampu dilihat sehingga dalam haji terakhir Baginda dimana seruan utama Baginda hanyalah berpegang kepada ajaran al-Quran dan Sunnah.

Selain itu juga, terdapat banyak riwayat yang jelas menunjukkan peringatan Baginda kepada panglima angkatan perang supaya terlebih dahulu mengajak masyarakat kepada Islam. Sekiranya seruan kepada Islam ditolak, maka mereka sekurang-kurangnya ditawarkan supaya menerima pemerintahan Islam. Oleh itu, tentera Islam lebih kerap bergerak pada waktu malam bagi membolehkan mereka tiba pada waktu subuh untuk mengenalpasti sama ada penduduk tempatan berkenaan sudah menerima Islam. Jika mereka masih belum menerima Islam maka tugas pertama mereka ialah mengajak mereka kepada Islam. Hakikat ini ditunjukkan oleh arahan Rasulullah SAW kepada pemimpin rombongan perang Baginda seperti 'Abdul Rahman Auf, Khalid b. Walid, Ali bin Abi Talib, Usamah bin Zaid dan beberapa orang lagi. Selain

itu, Rasulullah SAW sendiri akan mengajak musuh untuk memeluk Islam sebelum berlaku kekacauan dan usaha yang sama ini juga telah dibuat oleh Muhaiyisah b. Mas'ud al-Ansari dalam perang Fadak.

Pada zaman penyebaran dakwah Rasulullah SAW di Makkah, baginda juga telah mengutus beberapa rombongan dakwah ke Madinah dan seluruh pelosok tanah Arab. Malah, terdapat juga sahabat yang diutus sehingga keluar bumi Arab. Menurut urutan waktunya, rombongan pertama telah diutuskan pada Safar 4 Hijrah/625 Masihi. Abu Bara Amir b. Malik al-Kilabi datang menemui Rasulullah SAW meminta Baginda mengutus beberapa orang sahabat Baginda di Madinah kepada orang-orang Najd untuk mengajak mereka kepada Islam. Maka Baginda pun mengutus al-Munzir b. 'Amr al-Sa'idi dengan 40 sahabat yang terbaik. Walau bagaimanapun, mereka telah dibunuhan dengan kejam dekat Bi'r Ma'unah (Telaga Ma'unah). Satu lagi tragedi berlaku dan menghapuskan rombongan satu lagi utusan Rasulullah SAW di al-Raji'. Rombongan ini seharusnya menyampaikan Islam kepada puak 'Azl dan Qarrah, atas permintaan mereka. Kedua-dua tragedi ini mendorong Rasulullah SAW untuk tidak membahayakan nyawa pengikut-pengikut Baginda dengan mengutus mereka secara demikian. Pembebasan Makkah menegaskan kepada orang Arab yang memusuhi Islam bahawa mereka tidak akan terlepas daripada hukuman jika mereka menyerang rombongan Islam. Dari segi yang lain, Rasulullah SAW kemudian semakin yakin mengenai keselamatan utusan Baginda selepas itu. Sebab itu, ada catatan menunjukkan bahawa ada kalanya rombongan utusan Islam itu adalah terlalu kecil sehingga hanya seorang sahaja yang ditugaskan untuk memusnahkan berhala dan mengajak orang kepada Islam. Mereka melaksanakan tugas mereka dengan penuh gigih dan melaksanakannya dalam tempoh yang singkat.

Zaman selepas pembebasan Makkah menyaksikan gerakan dakwah Rasulullah SAW yang lebih luas dan menyeluruh menerusi utusan pendakwah ke hampir seluruh pelosok bumi Arab. Dua orang pendakwah pertama ketika itu ialah 'Ala bin Hadrami dan Amr bin al-'As Al-Shahmi. Mereka ditugaskan untuk mengajak golongan bangsawan di Bahrain dan Uman kepada Islam. Manakala Khalid bin Walid pula berdakwah kepada bani al-Harith bin Kaab dan berjaya mengislamkan mereka. Sebelum itu beliau ditugaskan untuk berdakwah kepada bani Jazimah iaitu sebahagian daripada kabilah Kinanah. Begitu juga dengan Ali bin Abi Talib yang berhasil mengislamkan puak Hamadan. Ringkasnya, terdapat lapan orang sahabat Baginda yang diutus ke beberapa pelosok jazirah Arab dalam hari-hari terakhir kehidupan Rasulullah SAW.

Walaupun begitu, hakikatnya terdapat ramai pendakwah yang turut menyebarkan seruan Islam di kalangan bangsa Arab. Dalam hubungan ini, rujukan seharusnya dibuat kepada utusan Rasulullah SAW dan juga ketua-ketua kabilah dan puak yang bukan sahaja bertindak sebagai ketua pentadbir tetapi pendakwah bagi pimpinan mereka. Hal ini mampu difahami menerusi dua bentuk utusan Rasulullah SAW. Pertama, pengutusan khusus kepada